

Otázka kompaktát na přelomu dvou epoch

Papežství, koncily a české země v pozdním středověku

Kutnohorský mír r. 1485

- Sněmovní usnesení z července 1481: „... při všech farách, tu kdež rozdávají pod jednu spůsobú i také pod obojí, aby lid obecný **svobodu měl choditi**, bez útisku pánuv jich i kněží (...) aby páni, rytířstvo i města své **poselství vypravili k otci svatému papeži**, což najdříve budou moci, kteříž jsou pod obojí spůsobú, o **kompaktat zachování...**“
- Král Vladislav však požadavky kališníků nebral v potaz, a naopak svou **restaurační politiku ještě přitvrdil**
- Pražské utrakvistické povstání (září 1483) – důsledkem smírčí smlouva z r. 1484 a **kutnohorský náboženský mír ze 13. března 1485**: „A což se kompaktat a smlúvy koncilium Basilejského dotýče, ti na své **míře stuojte a v své moci zuostaňte...**“
- Opět se zde hovoří o **vyslání poselstva k apoštolské stolici**

První tisk kompaktát

- Uzavřením kutnohorského míru byla kompaktáta poněkud upozaděna, **nejsou** dokonce **zmíněna ani ve Vladislavském zřízení zemském (1500)**
- Patrně nespokojenost kališníků vedla k prvnímu tisku basilejských úmluv – otištěn **pouze základní text** kompaktát, tj. cedule A, B a C,
- Vznik pravděpodobně již v roce **1500**, **nevalná kvalita** (dokončený ve velkém spěchu)

Agmenno bozie amen Wy Phil
bert Bozi a Apollolste stolice
milosti. Constancky Biskup kra
ge Rothomagenskeho Jan z po
lomar archidekan Bartynonen
sky Apollolstekeho palace przy
posluchacz Doctor w Dekretie.
Martin Veneru Diekan Turo
nensky Bakalarz w swatem pismie. a Thomas Hasel
bach swateho pisma mistr Swateho obecnego Bazyl
leystkeho zboru do kralowstwie Czeskeho a Markrab
stwie Morawstekeho legatowe wyslani Tiento listie wy
znawane a przyznawane. ze mezy obecnem Sniemé
slawneho kralowstwie Czeskeho w praze przy swatem
Martime Teta od narozenie Boziche Tisycieho tycy ste
ho tritateho trzecieho. A nami legaty rzezenego swa
teho zboru byli ogumieni sinlu wem zawrzieni a ruka da
nim opewnieni gisty kusowe s swymi wyklady a odpo
wiedmi kterzy se pozinagi.

Wegmeno pana nasseho Gezyffe krysta Tyto wieczy
kerez gsu dole psany. kere milost ducha swate sinlu
weny gsu mezy legaty swateho zboru Bazyleystkeho
obecnim siniemem slawneho kralowstwie Czeskeho a
Markrabstwie Morawstekeho. Teta Boziche Tisycie
Cztyrsteho Trizateho trzecieho w prazskem miescie
Napprene rzezeny Sniem gmenem gyz rzezenoch kra
lowstwie a Markrabstwie. a zato kralowstwie y Mar

Druhý tisk kompaktát (1513)

- Druhému vytištění kompaktát předchází neshody mezi katolíky a utrakvisty a snahy vyřešit je pomocí vzájemných dohod (**r. 1512 prodloužen kutnohorský mír na věčné časy**)
- Podstatným důvodem pro nové vydání kompaktát byla jistě i potřeba mít k dispozici znění obtížně dostupných dokumentů
- Rozsáhlý soubor vzniklý z iniciativy **administrátora Pavla Žateckého**: kromě textů basilejských a císařských kompaktát je zde například bula Evžena IV., sněmovní usnesení i července 1481, kutnohorský mír či dva **nově sepsané historické exkurzy** (první o počátcích utrakvismu a vzniku kompaktát, druhý o vývoji náboženské otázky do počátku jagellonské éry)
- Následuje **latinský tisk z r. 1518**, v němž je obsažen popis šesti pečetí přivěšených k originálním listinám r. 1436 v Jihlavě

Jednání mezi utrakvisty a Římem

r. 1525

- Nová jednání mezi utrakvisty a kurií inicioval jagerský biskup a posléze ostřihomský arcibiskup **László Szalkai**, jehož zástupce byl r. 1524 vyslán s vědomím **Klementa VII.** do Prahy
- Motivací pro zahájení těchto rozhovorů byly nepochybně i **obavy katolické církve ze šířící se luterské hereze**
- Dopis **Havla Cahery** (administrátor podobojí) Szalkaimu: *„... abychom jedno tělo církve svaté s Vámi v jednotě pod poslušenstvím stolice apoštolské učineni byli...“*
- Po slibném náběhu přichází krach: obě strany sice v **Budíně** deklarovali **zachování obou způsobů** přijímání, české delegace (kališníci i katolíci) však nedokázala přimět **legáta Campeggiho** k **potvrzení kompaktát**

Klesající význam kompaktát v raně novověkém období

- Významná část utrakvistů, patrně pod vlivem německé reformace, začíná v habsburském období vnímat kompaktáta jako **zastaralý a škodlivý dokument**
- Zdůvodnění u **Bartoše Písaře** – po seznámení čtenáře s obsahem kompaktát píše, že smlouvy byly **tehdy uzavřeny kvůli nepokojům**, avšak „*nyní z daru Božího jest k tomu přišlo, že beze všech nesnází a prací lidských pán Bůh v nenadále vzbudil okolní národy k známosti zákona Božího, o kterýž jsou vždycky odpory s Čechy mívali...*“
- Basilejská kompaktáta nicméně stále platila za legální podklad utrakvismu až do jejich **vyjmutí ze zemských desek r. 1567**